

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 18. siječnja 2018.
(OR. en)

Međuinstitucijski predmet:
2018/0008 (NLE)

5464/18
ADD 1

EDUC 14
JEUN 4
SOC 22
EMPL 18

PRIJEDLOG

Od: Glavni tajnik Europske komisije,
potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor

Datum primitka: 17. siječnja 2018.

Za: g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2018) 24 final ANNEX

Predmet: PRILOG Prijedlogu preporuke Vijeća o ključnim kompetencijama za
cjeloživotno učenje

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2018) 24 final ANNEX.

Priloženo: COM(2018) 24 final ANNEX

Bruxelles, 17.1.2018.
COM(2018) 24 final

ANNEX

PRILOG

Prijedlogu preporuke Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje

{SWD(2018) 14 final}

PRILOG
KLJUČNE KOMPETENCIJE ZA CJELOŽIVOTNO UČENJE
EUROPSKI REFERENTNI OKVIR

Kontekst i ciljevi

Svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno se kretati na tržištu rada.

Svi imaju pravo na pravovremenu i prilagođenu pomoć u poboljšavanju izgleda za zapošljavanje ili samozapošljavanje. To uključuje pravo na potporu pri traženju posla, osposobljavanju i prekvalifikaciji.

Ta su načela definirana u europskom „Stupu socijalnih prava”.

U vrlo povezanom svijetu koji se brzo mijenja svaka će osoba trebati posjedovati širok raspon vještina i kompetencija te ih kontinuirano razvijati tijekom cijelog života. Ključne kompetencije definirane u ovom Referentnom okviru usmjerene su na postavljanje temelja za postizanje ravnopravnijih i demokratskih društava. One odgovaraju na potrebu za uključivim i održivim razvojem, socijalnom kohezijom i daljnjim razvojem demokratske kulture.

Glavni ciljevi Referentnog okvira su:

- a) prepoznati i definirati ključne kompetencije potrebne za zapošljivost, osobno ispunjenje, aktivno građanstvo i socijalnu uključenost;
- b) osigurati europski referentni alat za donositelje politike, pružatelje obrazovanja i osposobljavanja, odgojno-obrazovne djelatnike, poslodavce i same učenike;
- c) podupirati napore na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini kako bi se poticao razvoj kompetencija iz perspektive cjeloživotnog učenja.

Ključne kompetencije

Za potrebe ove Preporuke kompetencije se definiraju kao kombinacija znanja, vještina i stavova, pri čemu:

- a) znanje se sastoji od već postojećih činjenica i podataka, koncepata, ideja i teorija koje podupiru razumijevanje određenog područja ili teme;
- b) vještine se definiraju kao sposobnost i mogućnost provođenja procesa i korištenja postojećim znanjem za postizanje rezultata;
- c) stavovi opisuju spremnost na djelovanje ili reagiranje na ideje, osobe ili situacije te povezani način razmišljanja.

Ključne kompetencije one su koje svi pojedinci trebaju za osobno ispunjenje i razvoj, zapošljivost, socijalnu uključenost i aktivno građanstvo. Razvijaju se u okviru cjeloživotnog učenja, od ranog djetinjstva do odrasle dobi, te kroz formalno, neformalno i informalno učenje.

Sve ključne kompetencije smatraju se jednako važnima; svaka od njih pridonosi uspješnom životu u društvu. Kompetencije se mogu primijeniti u različitim kontekstima i u različitim kombinacijama. Preklapaju se i isprepliću; aspekti važni za jedno područje ojačat će kompetenciju u drugom području. Vještine kao što su kritičko razmišljanje, rješavanje problema, timski rad, komunikacijske i pregovaračke vještine, analitičke vještine, kreativnost i međukulturne vještine dio su ključnih kompetencija.

- U Referentnom okviru utvrđuje se osam ključnih kompetencija:

- kompetencija pismenosti,
- jezična kompetencija,
- matematička kompetencija te kompetencija u prirodnim znanostima, tehnologiji i inženjerstvu,
- digitalna kompetencija,
- osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja,
- građanska kompetencija,
- kompetencija poduzetnosti,
- kompetencija kulturne svijesti i izražavanja.

1. Kompetencija pismenosti

Pismenost je sposobnost prepoznavanja, razumijevanja, izražavanja, stvaranja i tumačenja pojmova, osjećaja, činjenica i mišljenja u usmenom i pisanom obliku, koristeći se vizualnim, zvučnim/audio i digitalnim materijalima u različitim disciplinama i kontekstima. To podrazumijeva sposobnost učinkovitog komuniciranja i povezivanja s drugima na primjeren i kreativan način.

Razvoj pismenosti čini osnovu za daljnje učenje i daljnju jezičnu interakciju. Ovisno o kontekstu, kompetencija pismenosti može se razviti na materinskom jeziku, jeziku školovanja i/ili službenom jeziku zemlje ili regije.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Pismenost uključuje sposobnost čitanja i pisanja te dobro razumijevanje pisanih informacija. Pojedinaac mora poznavati vokabular, funkcionalnu gramatiku i funkcije jezika. To uključuje poznavanje glavnih vrsta verbalne interakcije, različitih književnih i neknjiževnih tekstova te glavnih obilježja različitih jezičnih stilova i registara.

Pojedinci bi trebali imati vještine za pisano i usmeno komuniciranje u različitim situacijama te za praćenje i prilagodbu vlastite komunikacije u skladu s okolnostima. Ta sposobnost uključuje i sposobnosti razlikovanja i korištenja različitih vrsta izvora, traženja, prikupljanja i obrade informacija, korištenja pomagala, te formuliranja i izražavanja usmenih i pismenih argumenata na uvjerljiv način primjeren kontekstu.

Pozitivan stav prema pismenosti uključuje sklonost kritičnom i konstruktivnom dijalogu, uvažavanje estetskih vrijednosti i interes za interakciju s drugima. Podrazumijeva svijest o utjecaju jezika na druge i potrebu za razumijevanjem i upotrebom jezika na pozitivan i društveno odgovoran način.

2. Jezična kompetencija

Ova kompetencija definira sposobnost prikladne i učinkovite upotrebe različitih jezika za komunikaciju. Obuhvaća iste glavne vještine kao i pismenost: temelji se na sposobnosti razumijevanja, izražavanja i tumačenja pojmova, misli, osjećaja, činjenica i mišljenja u usmenom i pisanom obliku (slušanje, govorenje, čitanje i pisanje) u različitim društvenim i kulturnim kontekstima u skladu s vlastitim željama ili potrebama. Po potrebi, može uključivati održavanje i daljnje razvijanje kompetencija materinskog jezika.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Potrebno je poznavati vokabular i funkcionalnu gramatiku različitih jezika te glavne vrste verbalne interakcije i jezičnih registara. Važno je poznavati društvene konvencije, kulturološki aspekt i varijabilnost jezika.

Osnovne vještine za ovu kompetenciju uključuju sposobnost razumijevanja izgovorenih poruka, iniciranja, održavanja i zaključivanja razgovora te čitanja, razumijevanja i sastavljanja tekstova, uz različite stupnjeve poznavanja različitih jezika, u skladu s potrebama pojedinca. Pojedinci bi trebali biti u stanju služiti se alatima na odgovarajući način te učiti jezike formalno, neformalno i informalno tijekom cijelog života.

Pozitivan stav uključuje uvažavanje kulturne raznolikosti, zanimanje i radoznalost u pogledu različitih jezika i međukulturne komunikacije. Također uključuje poštovanje individualnoga jezičnog profila svake osobe, uključujući poštovanje materinskog jezika pripadnika manjina i/ili osoba migrantskog podrijetla.

3. Matematička kompetencija te kompetencija u prirodnim znanostima, tehnologiji i inženjerstvu

A. Matematička kompetencija sposobnost je razvijanja i primjene matematičkog mišljenja u rješavanju niza problema u svakodnevnim situacijama. Temelji se na dobroj matematičkoj pismenosti, a naglasak je na procesu i aktivnosti, kao i na znanju. Matematička kompetencija u različitom opsegu uključuje sposobnost i spremnost na upotrebu matematičkih načina razmišljanja (logičko i prostorno razmišljanje) i prikaza (formule, modeli, nacrti, grafikoni, dijagrami).

Kompetencija u prirodnim znanostima odnosi se na sposobnost i spremnost na primjenu znanja i metodologije kojima se objašnjava prirodni svijet radi postavljanja pitanja i zaključivanja na temelju činjenica. Kompetencije u tehnologiji i inženjerstvu primjene su tog znanja i metodologije kao odgovor na percipirane ljudske želje ili potrebe. Kompetencije u području prirodnih znanosti, tehnologije i inženjerstva uključuju razumijevanje promjena uzrokovanih ljudskim djelovanjem i odgovornost pojedinca kao građanina.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

A. Potrebna znanja u području matematike uključuju dobro poznavanje brojeva, mjera i struktura, osnovnih operacija i osnovnih matematičkih prikaza, razumijevanje matematičkih pojmova i koncepata te svijest o pitanjima na koja matematika može ponuditi odgovore.

Pojedinac treba imati vještine za primjenu osnovnih matematičkih načela i procesa u svakodnevnim situacijama kod kuće i na poslu (npr. financijske vještine) te za praćenje i ocjenjivanje argumentacijskog slijeda. Pojedinac bi trebao moći rasuđivati matematički, razumjeti matematički dokaz i komunicirati matematičkim jezikom te upotrebljavati odgovarajuća pomagala, uključujući statističke podatke i grafikone.

Pozitivan stav u matematici temelji se na poštovanju istine te na spremnosti na traženje razloga i procjenu njihove valjanosti.

B. U području prirodnih znanosti, tehnologije i inženjerstva ključno znanje obuhvaća osnovna načela prirodnog svijeta, temeljne znanstvene pojmove, teorije, načela i metode, tehnologiju i tehnološke proizvode i procese te razumijevanje utjecaja znanosti, tehnologije, inženjerstva i ljudskog djelovanja općenito na prirodni svijet. Te kompetencije trebaju omogućiti pojedincima da bolje razumiju načelne prednosti, ograničenja i rizike znanstvenih teorija, primjena i tehnologije u društvima (u vezi s donošenjem odluka, vrijednostima, moralnim pitanjima, kulturom itd.).

Vještine uključuju razumijevanje znanosti kao procesa za istraživanje prirode putem kontroliranih eksperimenata, sposobnost uporabe tehnoloških alata i strojeva i rukovanje

njima, kao i sposobnost upotrebe znanstvenih podataka te postupanja s njima radi postizanja cilja ili donošenja odluka ili zaključaka utemeljenih na dokazima te spremnost na odbacivanje vlastitih uvjerenja ako su u suprotnosti s novim eksperimentalnim nalazima. Usto, pojedinci bi trebali moći prepoznati ključne značajke znanstvenog istraživanja te priopćiti zaključke i objasniti rasuđivanje koje je do njih dovelo.

Kompetencija uključuje stav čije su značajke kritičko uvažavanje i radoznalost, zabrinutost za etička pitanja te potpora sigurnosti i ekološkoj održivosti, osobito u vezi sa znanstvenim i tehnološkim napretkom u odnosu na samoga sebe, obitelj, zajednicu i globalna pitanja.

4. Digitalna kompetencija

Digitalna kompetencija uključuje sigurnu, kritičnu i odgovornu upotrebu digitalnih tehnologija i rukovanje njima za učenje, na poslu i za sudjelovanje u društvu. Ona uključuje informatičku i podatkovnu pismenost, komunikaciju i suradnju, stvaranje digitalnih sadržaja (uključujući programiranje), sigurnost (uključujući digitalnu dobrobit i kompetencije povezane s kibersigurnošću) i rješavanje problema.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Pojedinci bi trebali razumjeti kako digitalne tehnologije mogu poduprijeti komunikaciju, kreativnost i inovativnost te biti svjesni njihovih mogućnosti, ograničenja, učinaka i rizika. Trebali bi razumjeti opća načela, mehanizme i logiku koji su temelj razvoja digitalnih tehnologija te poznavati osnovnu funkciju i upotrebu različitih uređaja, softvera i mreža. Pojedinci bi trebali kritički pristupiti valjanosti, pouzdanosti i utjecaju informacija i podataka koji su dostupni s pomoću digitalnih sredstava te biti svjesni pravnih i etičkih načela uključenih u upotrebu digitalnih tehnologija.

Pojedinci bi se trebali moći služiti digitalnim tehnologijama za potporu svojem aktivnom građanstvu i socijalnoj uključenosti, suradnji s drugima i kreativnosti u svrhu postizanja osobnih, društvenih ili komercijalnih ciljeva. Vještine uključuju sposobnost pristupa digitalnom sadržaju te njegove upotrebe, filtriranja, ocjenjivanja, stvaranja, programiranja i dijeljenja. Pojedinci bi trebali moći upravljati informacijama, sadržajem, podacima i digitalnim identitetima te ih štiti, kao i prepoznavati i učinkovito upotrebljavati softver, uređaje, umjetnu inteligenciju ili robote.

Rad s digitalnim tehnologijama i sadržajima zahtijeva misaon i kritičan, ali znatiželjan, otvoren i na budućnost usmjeren stav o njihovom razvoju. Usto je potreban etički, siguran i odgovoran pristup upotrebi tih alata.

5. Osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja

Osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja sposobnost je promišljanja o sebi, sposobnost učinkovitog upravljanja vremenom i informacijama, surađivanja s drugima na konstruktivan način, zadržavanja otpornosti te upravljanja vlastitim učenjem i karijerom. Uključuje sposobnosti nošenja s nesigurnošću i složenošću, učenja kako učiti, podržavanja vlastite tjelesne i emocionalne dobrobiti, empatije i rješavanja sukoba.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Za uspješne međuljudske odnose i sudjelovanje u društvu nužno je razumjeti kodekse ponašanja i pravila komunikacije koji su općenito prihvaćeni u različitim društvima i okruženjima. Osobna i socijalna kompetencija te kompetencija učenja zahtijevaju i poznavanje elemenata zdravog uma, tijela i životnog stila. To uključuje poznavanje vlastitih željenih strategija učenja, vlastitih potreba za razvojem kompetencija i raznih načina razvijanja kompetencija te traženje dostupnog obrazovanja, osposobljavanja, karijernih mogućnosti kao i smjernica ili podrške.

Vještine uključuju sposobnost prepoznavanja vlastitih mogućnosti, fokusiranja, nošenja s kompleksnim pitanjima, kritičkog promišljanja i donošenja odluka. To uključuje sposobnost učenja i rada, u suradnji s drugima i samostalno, te organiziranja vlastitog učenja i ustrajanja u njemu, njegova vrednovanja i dijeljenja, traženja podrške kada je to prikladno i učinkovitog upravljanja vlastitom karijerom i društvenim interakcijama. Pojedinci bi trebali biti otporni i sposobni nositi se s neizvjesnošću i stresom. Trebali bi biti u stanju konstruktivno komunicirati u različitim okruženjima, surađivati u timovima i pregovarati. To uključuje pokazivanje tolerancije, izražavanje i razumijevanje različitih gledišta, kao i sposobnost ulijevanja samopouzdanja i empatije.

Ova se kompetencija temelji na pozitivnom stavu prema osobnom, društvenom i tjelesnom blagostanju i učenju kroz život. Temelji se na stavu čije su odlike suradnja, asertivnost i integritet. To uključuje poštovanje drugih i spremnost na prevladavanje predrasuda i kompromis. Pojedinci bi trebali moći identificirati i postaviti ciljeve, motivirati sami sebe te razvijati otpornost i samopouzdanje kako bi uspješno učili tijekom cijelog života. Stav usmjeren na rješavanje problema potpora je procesu učenja i sposobnosti pojedinca da savlada prepreke i promjene. To uključuje želju za primjenom prethodnog učenja i životnih iskustava te radoznalost u pogledu traženja mogućnosti za učenje i razvoj u različitim životnim situacijama.

6. Građanska kompetencija

Građanska kompetencija sposobnost je da se postupa kao odgovorni građanin te da se u potpunosti sudjeluje u građanskom i društvenom životu na temelju razumijevanja društvenih, gospodarskih i političkih koncepata i struktura, kao i globalnih promjena i održivosti.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Građanska kompetencija temelji se na poznavanju osnovnih pojmova koji se odnose na pojedince, skupine, radne organizacije, društvo, gospodarstvo i kulturu. Uključuje razumijevanje europskih zajedničkih vrijednosti, kako su navedene u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji i Povelji Europske unije o temeljnim pravima. Obuhvaća poznavanje suvremenih događaja, kao i kritičko razumijevanje glavnih zbivanja u nacionalnoj, europskoj i svjetskoj povijesti. Osim toga, uključuje svijest o ciljevima, vrijednostima i politikama društvenih i političkih pokreta, kao i o održivim sustavima, posebice klimatskim i demografskim promjenama na globalnoj razini i njihovim temeljnim uzrocima. Neophodno je poznavanje europske integracije kao i svijest o raznolikosti i kulturnim identitetima u Europi i svijetu. To uključuje razumijevanje multikulture i društveno-gospodarske dimenzije europskih društava i načina na koji nacionalni kulturni identitet doprinosi europskom identitetu.

Vještine u okviru građanske kompetencije odnose se na sposobnost učinkovite suradnje s drugima u svrhu općeg ili javnog interesa, uključujući održivi razvoj društva. To uključuje vještine kritičkog mišljenja i konstruktivno sudjelovanje u aktivnostima zajednice, kao i odlučivanje na svim razinama, od lokalne i nacionalne do europske i međunarodne razine. Također uključuje sposobnost pristupa tradicionalnim i novim oblicima medija, njihovo kritičko razumijevanje i interakciju s tim medijima.

Poštovanje ljudskih prava kao osnove za demokraciju temelj je odgovornog i konstruktivnog stava. Konstruktivno sudjelovanje uključuje spremnost na sudjelovanje u demokratskom odlučivanju na svim razinama i u građanskim aktivnostima. Uključuje potporu društvenoj i kulturnoj raznolikosti, ravnopravnost spolova i socijalnu koheziju te spremnost da se poštuje privatnost drugih i preuzme odgovornost za okoliš. Zanimanje za političke i društveno-gospodarske događaje i međukulturnu komunikaciju potrebno je za pripremanje na

prevladavanje predrasuda, ali i na postizanje kompromisa kad je to potrebno te za osiguravanje socijalne pravde i pravednosti.

7. Kompetencija poduzetnosti

Kompetencija poduzetnosti odnosi se na sposobnost djelovanja na temelju mogućnosti i ideja te njihovo pretvaranje u vrijednosti za druge. Temelji se na kreativnosti, kritičkom razmišljanju i rješavanju problema, preuzimanju inicijative i ustrajnosti te sposobnosti suradnje s drugima radi planiranja projekata i upravljanja projektima koji su od kulturne, društvene ili komercijalne vrijednosti.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Kompetencija poduzetnosti podrazumijeva svijest o različitim situacijama i prilikama za pretvaranje ideja u djelo u okviru osobnih, društvenih i profesionalnih aktivnosti i razumijevanje toga kako one nastaju. Pojedinci trebaju znati i razumjeti pristupe planiranju projekata i upravljanju projektima, koji uključuju procese i resurse. Trebaju razumjeti ekonomiju te društvene i gospodarske prilike i izazove s kojima se suočavaju poslodavac, organizacija ili društvo. Također trebaju biti svjesni etičkih načela i imati samosvijest o vlastitim snagama i slabostima.

Poduzetničke vještine temelje se na kreativnosti koja uključuje maštu, strateško razmišljanje i rješavanje problema te kritičko i konstruktivno promišljanje u okviru razvoja kreativnih procesa i inovacija. Uključuju sposobnost samostalnog rada, ali i rada s drugima u timu, kao i sposobnost mobilizacije resursa (ljudi i stvari) i održavanja aktivnosti. To uključuje sposobnost donošenja financijskih odluka koje se odnose na cijenu i vrijednost. Važna je sposobnost učinkovitog komuniciranja i pregovaranja s drugima te suočavanja s neizvjesnošću, dvosmislenošću i rizikom koji su dio donošenja promišljenih odluka.

Poduzetnički stav karakteriziraju smisao za inicijativu i djelovanje, proaktivnost, usmjerenost na budućnost, odvažnost i ustrajnost u ostvarivanju ciljeva. Uključuje želju za motiviranjem drugih ljudi i vrednovanjem njihovih ideja, empatiju i brigu za ljude i svijet te prihvaćanje odgovornosti uz primjenu etičkih pristupa u cijelom procesu.

8. Kompetencija kulturne svijesti i izražavanja

Kompetencija kulturne svijesti i izražavanja uključuje razumijevanje i poštovanje načina na koji se ideje i smisao kreativno izražavaju i prenose u različitim kulturama u obliku niza umjetničkih i drugih kulturnih formi. To uključuje razumijevanje, razvijanje i izražavanje vlastitih ideja i osjećaja pripadnosti ili uloge u društvu na različite načine i u različitim kontekstima.

Osnovno znanje, vještine i stavovi povezani s ovom kompetencijom

Ova kompetencija zahtijeva poznavanje lokalnih, nacionalnih, europskih i globalnih kultura i načina izražavanja, uključujući predmetne jezike, baštinu, tradiciju i kulturne proizvode, te razumijevanje međusobnih utjecaja tih načina izražavanja, ali i njihova utjecaja na ideje pojedinca. Uključuje razumijevanje različitih načina komuniciranja ideja između autora, sudionika i publike u pisanim, tiskanim i digitalnim tekstovima, kazalištu, filmu, plesu, igrama, umjetnosti i dizajnu, glazbi, ritualima i arhitekturi, kao i hibridnim oblicima. Zahtijeva razumijevanje vlastitog identiteta koji se razvija u svijetu kulturne različitosti i načina na koji se umjetnošću i drugim kulturnim formama može doživjeti, ali i oblikovati svijet.

Vještine uključuju sposobnost izražavanja i tumačenja figurativnih i apstraktnih ideja, iskustava i emocija s empatijom te sposobnost da se to čini putem umjetnosti i drugih kulturnih oblika. Uključuju i sposobnost prepoznavanja i realizacije mogućnosti za stvaranje

osobne, društvene ili komercijalne vrijednosti putem umjetnosti i drugih kulturnih formi te sposobnost sudjelovanja u kreativnim procesima, kao pojedinac, ali i u skupini.

Važno je imati otvoren stav i poštovanje prema različitim kulturnim načinima izražavanja, ali i etički i odgovoran pristup intelektualnom i kulturnom vlasništvu. Pozitivan stav uključuje i radoznalost prema svijetu, otvorenost prema zamišljanju novih mogućnosti i spremnost na sudjelovanje u kulturnim iskustvima.

9. Podupiranje razvoja ključnih kompetencija

Ključne su kompetencije dinamična kombinacija znanja, vještina i stavova koje učenik treba razvijati tijekom cijelog života, počevši od rane dobi nadalje. Visokokvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje omogućuju da svi razvijaju ključne kompetencije. Stoga se pristupi usmjereni na kompetencije mogu primjenjivati u svim obrazovnim okruženjima te okruženjima osposobljavanja i učenja tijekom cijelog života.

U cilju potpore obrazovanju, osposobljavanju i učenju usmjerenom na kompetencije u kontekstu cjeloživotnog učenja utvrđena su tri izazova: primjena različitih pristupa i konteksta učenja, potpora nastavnicima i drugim odgojno-obrazovnim djelatnicima te ocjenjivanje i vrednovanje razvoja kompetencija. Kao odgovor na te izazove mogu se izdvojiti određene dobre prakse.

a. Različiti pristupi učenju i konteksti učenja

- (a) Interdisciplinarno učenje, partnerstva između različitih obrazovnih razina, sudionici u osposobljavanju i učenju, uključujući sudionike s tržišta rada, ali i koncepti kao što su sveobuhvatni pristupi školovanju s naglaskom na suradničkom poučavanju i učenju te aktivno sudjelovanje i odlučivanje učenika mogu obogatiti učenje. Međusektorska suradnja ustanova za obrazovanje i osposobljavanje i vanjskih aktera iz poslovnog svijeta, umjetnosti, sporta i zajednice mladih, ustanova visokog obrazovanja ili znanstvenih instituta mogu biti ključni za uspješno razvijanje kompetencija.
- (b) Stjecanje osnovnih vještina kao i širi razvoj kompetencija mogu se poticati sustavnim nadopunjavanjem akademskog učenja socijalnim i emocionalnim učenjem, umjetnošću i sportom. Jačanje osobne i socijalne kompetencije te kompetencije učenja od rane dobi može biti temelj za razvoj osnovnih vještina.
- (c) Metodologije učenja kao što je učenje temeljeno na istraživanjima i projektima, kombinirano učenje, ili učenje temeljeno na umjetnosti ili igrama mogu povećati motivaciju i angažman. Isto tako, eksperimentalno učenje, učenje na radnom mjestu i znanstvene metode u prirodnim znanostima, tehnologiji, inženjerstvu i matematici (STEM) mogu poticati razvoj različitih kompetencija.
- (d) Učenici, odgojno-obrazovni djelatnici i pružatelji obrazovnih usluga mogu se poticati na primjenu digitalnih tehnologija kako bi unaprijedili učenje i poduprli razvoj digitalnih kompetencija. Na primjer, sudjelovanjem u inicijativama Unije kao što je „Europski tjedan programiranja”¹. Upotreba alata za samoprocjenu, kao što je

¹ Tjedan programiranja, <http://codeweek.eu/>

alat SELFIE², mogla bi poboljšati digitalne sposobnosti pružatelja usluga obrazovanja, osposobljavanja i učenja.

- (e) Konkretna prilika za stjecanje poduzetničkih iskustava, kao što su mini poduzeća, pripravništva u poduzećima ili posjet poduzetnika ustanovama za obrazovanje i osposobljavanje, mogu biti osobito korisne za mlade, ali i za odrasle i za nastavnike. Mladima bi se omogućilo najmanje jedno poduzetničko iskustvo tijekom osnovnog ili srednjoškolskog obrazovanja. Partnerstva škola i poduzeća te platforme na lokalnoj razini, posebice u ruralnim područjima, mogu biti ključni čimbenici u širenju poduzetničkog obrazovanja. Odgovarajuće stručno usavršavanje nastavnika i ravnatelja te potpora nastavnicima i ravnateljima mogu biti ključni za održavanje stalnog napretka i postizanje vodstva.
- (f) Jezična kompetencija može se razviti uskom suradnjom obrazovnih okruženja te okruženja osposobljavanja i učenja u inozemstvu, mobilnošću odgojno-obrazovnih djelatnika i učenika, ili upotrebom mreže eTwinning, platforme EPAL i sličnih internetskih portala.
- (g) Mladi i odrasli koji su u nepovoljnom položaju, bilo zbog svojeg socioekonomskog položaja ili migrantskog podrijetla, ili imaju posebne obrazovne potrebe mogli bi dobiti odgovarajuću potporu u uključivim okruženjima kako bi ispunili svoj obrazovni potencijal. Takva potpora može se sastojati od jezične, akademske ili emocionalne potpore, uzajamnog poučavanja, izvannastavnih aktivnosti, profesionalnog usmjeravanja ili materijalne potpore.
- (h) Suradnja obrazovnih okruženja te okruženja osposobljavanja i učenja na svim razinama može biti ključna za poboljšanje kontinuiteta razvoja kompetencija učenika tijekom cijelog života i za razvoj inovativnih pristupa učenju.
- (i) Suradnja između partnerskih ustanova za obrazovanje i osposobljavanje te partnera izvan odgojno-obrazovnog sustava u lokalnim zajednicama i poslodavaca u kombinaciji s formalnim i neformalnim učenjem podupire razvoj kompetencija i može olakšati prelazak iz obrazovanog sustava na posao.

b. Potpora odgojno-obrazovnim djelatnicima

- (a) Pristupi obrazovanju, osposobljavanju i učenju koji su usmjereni na kompetencije i koji se ugrađuju u početno obrazovanje i kontinuirani profesionalni razvoj mogu pomoći odgojno-obrazovnim djelatnicima da promijene poučavanje i učenje u svojim okruženjima i da budu kompetentni u provedbi pristupa.
- (b) Odgojno-obrazovne djelatnike može se podupirati da u svojim specifičnim kontekstima putem razmjene osoblja i uzajamnog učenja razvijaju pristupe usmjerene na kompetencije čime bi se omogućile fleksibilnost i autonomija u organiziranju učenja putem mreža, suradnje i zajednica prakse.

² Alat za samoprocjenu digitalnih sposobnosti (SELFIE), <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomporg/selfie-tool>, ili HEInnovate, <https://heinnovate.eu/>

- (c) Odgojno-obrazovnim djelatnicima moglo bi se pomoći u stvaranju inovativnih praksi, sudjelovanju u istraživanju i prikladnoj upotrebi novih tehnologija za pristupe u nastavi i učenju usmjerene na kompetencije.
- (d) Odgojno-obrazovnim djelatnicima mogu se dati smjernice, pristup centrima stručnosti, odgovarajućim alatima i materijalima koji mogu poboljšati metode i praksu poučavanja i učenja.

c. Procjena i vrednovanje razvoja kompetencija

- (a) Opisi ključnih kompetencija mogu se prenijeti u okvire ishoda učenja koji bi se mogli dopuniti odgovarajućim alatima za dijagnostičku formativnu i sumativnu procjenu i vrednovanje na odgovarajućim razinama³.
- (b) Digitalne tehnologije mogle bi osobito pridonijeti evidentiranju različitih dimenzija napretka učenika, uključujući poduzetničko učenje.
- (c) Mogu se razviti različiti pristupi procjeni ključnih kompetencija u neformalnim i informalnim okruženjima učenja, uključujući povezane aktivnosti poslodavaca, savjetnika za profesionalno usmjeravanje i socijalnih partnera. Oni bi trebali biti dostupni svima, a posebice niskokvalificiranim pojedincima kako bi se podržao njihov napredak u daljnjem učenju.
- (d) Vrednovanje ishoda učenja stečenih neformalnim i informalnim učenjem moglo bi se proširiti i postati robusnije, u skladu s Preporukom Vijeća o vrednovanju prethodnog neformalnog i informalnog učenja, uključujući različite postupke vrednovanja i upotrebu alata kao što su Europass i Youthpass.

³ Primjerice, Zajednički europski referentni okvir za jezike, Okvir digitalnih kompetencija, Okvir za poduzetničke kompetencije i opisi kompetencija prema programu PISA pomoćni su materijali za procjenu kompetencija.